

[8]

Traduir i corregir

La correcció

QUÈ VOL DIR CORREGIR UN TEXT

Quan es produeix un text s'ha de partir de la premissa que segurament hi haurà errors, gramaticals o d'una altra naturalesa, per la qual cosa no s'hauria de prescindir mai de la tasca de correcció. Aquesta tasca, que en menor o major grau ja es duu a terme durant el procés de creació, pren importància i és cabdal quan el text es dona per definitiu.

Corregir un text vol dir, en general, alterar-lo amb l'única finalitat de millorar-lo i, més concretament, controlar que sigui adequat a la normativa oficial i a la situació comunicativa, i coherent des del punt de vista gràfic i estructural.

Exemple

La frase següent,

Em plau comunicar-vos que us ha estat denegada la sol·licitud,

tot i que és gramaticalment correcta, és inadequada i s'ha de corregir per tal d'adequar-la a la situació comunicativa:

Lamento comunicar-vos que us ha estat denegada la sol·licitud o, senzillament, Us comunico que us ha estat denegada la sol·licitud.

Aquesta altra frase,

Climatòlegs dels USA afirmen que encara es desconeixen les conseqüències del canvi climàtic,

també és correcta gramaticalment, però s'ha de corregir perquè fa un ús incorrecte de les sigles:

Climatòlegs dels EUA afirmen que encara es desconeixen les conseqüències del canvi climàtic.

A més, a l'hora de corregir s'han d'esmenar els errors o lapsus conceptuals, és a dir, els relacionats amb el contingut del text.

Exemple

La frase

El dimecres 21 de gener, un grup de membres de la Comunitat de Teatre podreu gaudir de l'obra Art, interpretada per Eduardo Darín, amb un 20% de descompte en el preu de l'entrada,

és gramaticalment correcta, però hi ha un error de concepte que només es pot detectar

si es tenen coneixements del tema, és a dir, si se sap que el nom de l'actor argentí és *Ricardo* i no pas *Eduardo*.

Per dur a terme aquesta tasca és primordial tenir un bon coneixement de la gramàtica de la llengua, dominar el funcionament de les paraules i les correspondències entre elles, saber en quin context són més adequades unes o unes altres i disposar d'un ampli ventall d'estratègies per articular-les tant dins la frase com en el conjunt del text.

Així, doncs, per **determinar la correcció d'un text**, cal tenir en compte els aspectes següents:

[1] Adequació: en textos com cartes o documents que han de reunir certs requisits formals (certificats, actes, sol·licituds, etc.), s'han d'incloure i situar de manera adequada les informacions necessàries com la data, la salutació i el comiat. D'altra banda, el tipus de llengua ha de ser l'adequat al tema, al grau de formalitat, al canal, al propòsit o intencionalitat i al destinatari.

[2] Estructura: l'estructura de les idees ha de respondre a un ordre lògic (introducció, exposició i conclusió), d'acord amb la finalitat i el tipus de text, i la informació del text ha de ser rellevant i suficient.

[3] Cohesió: les frases del text han d'estar relacionades tant semànticament com sintàcticament, mitjançant els pertinents elements de connexió (conjuncions, adverbis, puntuació, etc.) i de repetició (referents, sinonímia, pronominalització, etc.).

[4] Variació: l'ús del lèxic i de les construccions sintàctiques ha de ser precís i variat.

[5] Gramàtica: no hi ha d'haver errors d'ortografia, morfologia, sintaxi i lèxic.

[6] Uniformitat de convencions: cal assegurar la coherència dels aspectes gràfics del text, com ara la grafia dels noms propis estrangers, dels neologismes o de les abreviacions; la regularització de l'ús de les majúscules; etc.

[7] Coherència en el contingut: s'han de detectar les possibles incoherències o errors de concepte en el text, com ara noms i dates incorrectes, dades obsoletes o errònies, etc.

Ara bé, aquí caldria establir una altra premissa: no es pot esmenar tot amb una sola llegida. En aquest sentit, la correcció s'hauria d'entendre com una detecció d'errors per estrats, o **correcció estratigràfica**.

Ampliació de continguts

Corregir un text exigeix una rutina i un mètode de treball, que consisteixen en una sèrie de **lectures successives**, amb propòsits diferents, adreçades a detectar problemes específics en el text que s'ha de depurar —com ara la relació entre diferents parts de l'obra (l'índex i els diferents apartats)— o a assegurar el tractament unificat d'un mateix element al llarg del text (el tractament del lector, l'ús de majúscules i

minúscules, l'aplicació de la negreta per destacar, etc.).

Quan se centra l'atenció en un tipus d'error, com ara les faltes d'ortografia, en aquell mateix moment i en aquella mateixa oració és fàcil que passin desapercibuts altres tipus d'error, com ara de concordança, de puntuació, d'aplicació de majúscules... Això és degut al fet que la ment treballa **per estrats**: de la capa més superficial (ortografia, gramàtica, convencions) a la capa més profunda (sintaxi i semàntica). Consegüentment, a l'hora de revisar un text, cal aplicar el que es podria anomenar una **correcció estratigràfica**, és a dir, fer diverses lectures centrant l'atenció, al llarg de cada una, només en determinats aspectes: es pot començar, per exemple, pel nivell superficial (l'ortografia i la gramàtica) i continuar amb el nivell profund (la sintaxi i el contingut), deixant per al final l'últim retoc (les convencions gràfiques).

Per tal d'aconseguir que el text reuneixi tots aquests requisits, cal que l'autor s'autoimposi un cert **grau d'exigència lingüística i comunicativa** a l'hora d'escriure, sobretot en el cas que el text produït vagi adreçat a algú (una carta, una sol·licitud, etc.), hagi de ser avaluat (com ara un treball de curs o un examen) o s'hagi de publicar (per exemple, una tesina), i encara més quan no es pot confiar en la revisió posterior d'un corrector. És recomanable que l'autor es converteixi en un lector aliè a la pròpia obra, i per aconseguir aquest **distanciament** és bo que deixi reposar el text unes quantes hores o, millor encara, uns quants dies, ja que, en reprendre'l, l'observarà amb una mirada nova.

Hi ha casos, però, en què es pot disposar de la supervisió lingüística d'un professional; això, però, no ha de significar que l'autor es desentengui de la correcció textual, comptant que el corrector ja l'acabarà d'arranjar. La feina del corrector hauria de consistir bàsicament a polir el text o a esmenar els errors o les badades ocasionals produïdes durant el procés d'escriptura, i no a escriure'l de nou.

Ampliació de continguts

El professional de la correcció ha de tenir coneixements sòlids de llengua; ha de conèixer les gramàtiques, els diccionaris i la bibliografia bàsica —i no tan bàsica— i ha de ser capaç de recórrer-hi per poder solucionar els problemes i resoldre els dubtes que se li presenten. Per tant, és fonamental que tingui **una bona formació** en la seva especialitat. En el seu currículum han de constar alguns dels títols o coneixements següents:

- Llicenciatura en Filologia (llengües vives i llengües clàssiques) o en Traducció i Interpretació.
- Coneixements de llengües (nivells superiors reconeguts oficialment).
- Cursos de correcció lingüística.
- Certificats que capacitin per a la correcció de textos orals i escrits (certificat de la Secretaria de Política Lingüística o Postgrau de Correcció).
- Habilitació per a la traducció i interpretació jurades de la Secretaria de Política Lingüística.
- Cursos de traducció.
- Coneixements de llenguatges d'especialitat (terminologia jurídica, matemàtica, etc.).
- Experiència editorial.
- Experiència en l'ús dels programes informàtics de suport a la llengua.

Corregir un text és garantir que s'adiu amb la normativa de la llengua, que és coherent i que s'adequa a la varietat i al registre.

TIPUS DE CORRECCIÓ

Segons la definició que s'ha donat del terme *correcció*, un text ha de ser correcte des de tres punts de vista: pel que fa a la gramàtica (correcció lingüística), respecte al contingut i a la situació comunicativa (correcció estilística) i tenint en compte la forma (correcció ortotipogràfica).

En la **correcció lingüística** el text s'ha d'esmenar pel que fa a l'ortografia, la morfologia, la sintaxi i el lèxic. Per tant, en aquesta fase val més no fixar-se en el contingut. En principi, aquesta és una tasca objectiva, ja que la persona que corregeix el text s'ha de limitar a acatar el que prescriuen les regles gramaticals i els diccionaris normatius.

Exemple

La taula següent mostra exemples dels diversos tipus d'error gramatical que poden haver-hi en un text. Els termes incorrectes s'indiquen amb un asterisc.

Tipus d'error	Exemples
D'accentuació	Original: Aquests estudiants *venen de molt lluny. Correcció: Aquests estudiants vénen de molt lluny.
D'apostrofació	Original: *L'Universitat començarà les classes a mitjan juny. Correcció: La Universitat començarà les classes a mitjan juny.
Ortogràfic	Original: La nova edició del llibre s'ha *exaurit en pocs mesos. Correcció: La nova edició del llibre s'ha exhaurit en pocs mesos.
Morfològic	Original: Els *textes que ens han enviat encara s'han de corregir. Correcció: Els textos que ens han enviat encara s'han de corregir.
Sintàctic	Original: Aquest web és un espai virtual de comunicació on *hi trobareu una variada oferta de serveis. Correcció: Aquest web és un espai virtual de comunicació on trobareu una variada oferta de serveis.
Lèxic	Original: *Complimenteu el full adjunt i remeteu-nos-el.. Correcció: Ompliu el full adjunt i remeteu-nos-el.
De puntuació	Original: El nou rector Josep-Lluís Puig i Masferrer fou l'encarregat de clausurar el congrés. Correcció: El nou rector, Josep-Lluís Puig i Masferrer, fou l'encarregat de clausurar el congrés.

Pel que fa als casos no resolts per la normativa, cal tenir en compte, d'una banda, el que dicta el manual d'estil o la guia lingüística de la institució o empresa per a la qual es treballa i, de l'altra, el que hi diuen els estudiosos de la llengua.

Ampliació de continguts

Les acadèmies de la llengua —com ara l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), per al català; la Real Academia Española de la Lengua (RAE), per al castellà; o l'Office de la Langue Française, per al francès— han de prendre decisions fonamentades i duradores a l'hora de sancionar l'ús d'un terme, cosa que fa que les seves decisions no es puguin prendre a la lleugera i que, consegüentment, tardin a promulgar-se. Per això, mentre les autoritats oficials no es pronuncien i dictaminen sobre les qüestions dubtoses, complexes o noves, els usuaris de la llengua han d'acudir a les autoritats normatives no oficials, és a dir, als filòlegs, gramàtics i lingüistes amb reconeguda autoritat per donar una resposta "provisional" als dubtes que no resolten les gramàtiques ni els diccionaris normatius oficials.

Per això, a l'hora de consultar materials per resoldre dubtes s'ha de tenir en compte la seva fiabilitat. D'altra banda, el coneixement de les diverses obres lingüístiques que hi ha publicades i del tipus d'informació que contenen (si més no, de les més importants) permet, davant un dubte determinat, saber de seguida quines el resoldran, amb la qual cosa es rendibilitzarà el temps de consulta.

També hi ha una correcció que afecta el contingut i la situació comunicativa. És la **correcció estilística**, que consisteix a depurar l'escrit dels defectes i les incorreccions que puguin afectar l'estil, com ara la repetició de paraules de la mateixa família lèxica; la utilització de mots genèrics o imprecisos; la redacció enrevessada d'una frase o paràgraf; la impropietat en l'expressió, el to i el registre lingüístic; etc.

Ampliació de continguts

Es pot considerar que hi ha una manera neutral d'utilitzar el llenguatge i una manera peculiar. Aquesta darrera esdevé l'estil de l'autor de l'escrit, que és determinat pel tipus de paraules que utilitza i la manera com construeix les frases.

Davant un estil poc clar i imprecís, l'autor del text o el corrector haurà de fer canvis com els següents:

[1] "Podar" el text: eliminar els mots o les idees supèrflues o innecessàries, com ara adjectius redundants o adverbis de farciment. Per exemple, s'han de suprimir els adjectius, adverbis i complements del nom que expressen una idea ja inclosa en els mots que acompanyen, com mostren els exemples següents (l'element superflu apareix marcat amb un asterisc): *accident *fortuït, caiguda *accidental, cinquanta anys *d'edat, divisa *estrangera, entrar *a dins, hemorràgia *de sang, lapse *de temps, optimar *al màxim, premissa *prèvia, preveure *amb antelació, protagonista *principal, reservar *per endavant, sortir *a fora, tornar *a repetir, vigent *en l'actualitat...*

[2] Buscar la paraula més precisa: reemplaçar les expressions i els mots generals, vagues o imprecisos per altres de més específics, concrets i precisos, així com substituir, sempre que el context ho permeti, les paraules repetides per sinònims (cal ser conscients que en llenguatge tècnic no sempre són exactes, els sinònims). Cal tenir en compte que cada objecte i cada acció disposa d'un lèxic apropiat. La pobresa lèxica fa que el text esdevingui monòton.

En aquest sentit, s'han d'evitar els verbs i els substantius comodí, com ara *ser, haver, fer, tenir, estar, donar, posar, realitzar, cosa, tema, aspecte*, que serveixen per a tot i no expressen res d'específic. La seva utilització fa que es perdi l'exactitud del que s'ha escrit i condueixen a la imprecisió. Per això, cal substituir-los per altres termes més concrets.

realitzar	acomplir, efectuar, fer, compondre, procedir, celebrar, actuar, executar, exercir, crear, verificar, produir, elaborar, fabricar, confeccionar, formar, forjar, construir, armar, treballar, formalitzar, emplenar, concretar, provocar, cometre, consumir, complir, perpetrar, dur a terme, estudiar, practicar, plasmar, cristal·litzar, facilitar, concloure, establir, pactar, fundar, projectar, planejar, materialitzar, determinar...
tema	afer, assumpte, qüestió, apartat, punt, matèria, estudi, problema, plantejament, pla, idea, fet, propòsit, projecte, programa, argument, disciplina, motiu, tasca, treball, actuació...

Cal tenir present que les paraules utilitzades en un text han de ser el resultat d'una elecció personal, i no s'hi haurien d'incloure d'una manera irreflexiva o perquè resulti còmode o fàcil inserir-les.

[3] Restablir l'ordre natural de la frase: tret que l'autor hagi alterat expressament el text com a recurs estilístic, val més respectar l'ordre lògic de la frase.

En bona mesura, el sentit de la frase depèn de com s'hi han ubicat les paraules. Aquest fet és més evident en el cas de l'adjectiu, que a vegades canvia el sentit si es col·loca al davant del substantiu o al darrere. Per exemple, no és el mateix dir *home pobre* que *pobre home* ni tampoc *dona gran* que *gran dona*.

[4] Equilibrar la llargada de les frases: mirar que l'ús de la puntuació i dels connectors sigui equilibrat i que el text no pequi ni de frases excessivament llargues, de manera que en dificultin la lectura, ni de frases excessivament breus, que empobreixin l'estil.

[5] Reestructurar els paràgrafs: procurar que cada paràgraf proporcioni una informació diferenciada respecte dels altres, de manera que les frases que el formen facin referència a una mateixa idea central.

Contràriament a la correcció lingüística, la correcció estilística té un ampli marge de subjectivitat, per la qual cosa la persona que revisa el text ha de saber diferenciar, d'una banda, el que és l'estil de l'autor del que són les preferències personals i, de l'altra, el bon estil i l'estil deficient. Només en aquest darrer cas és necessària la seva intervenció.

Exemple

A continuació s'ofereix una relació dels diferents tipus d'error que caldria esmenar en una correcció estilística. Els exemples que il·lustren els tipus d'error només s'acompanyen d'una de les solucions possibles.

Tipus d'error	Exemples
Ambigüitat lèxica: utilització d'un mot amb més d'un significat que fa que l'oració tingui més d'una interpretació possible.	Original: Com que l'Arnau mai no havia <i>pintat</i> res, no va poder intervenir en l'elecció del color de les parets de casa seva. Correcció: Com que l'Arnau mai no havia <i>tingut</i> veu ni vot, no va poder intervenir en l'elecció del color de les parets de casa seva.

<p>Ambigüitat sintàctica: utilització d'una estructura sintàctica que fa que l'oració tingui més d'una interpretació possible.</p>	<p>Original: La Universitat ofereix classes gratuïtes <i>als professors d'anglès i d'informàtica</i></p> <p>Correcció: La Universitat ofereix als professors classes gratuïtes d'anglès i d'informàtica.</p>
<p>Anacolut: ruptura de la construcció sintàctica produïda per la unió incorrecta de dues oracions.</p>	<p>Original: Es tracta d'<i>evitar</i> que només ens valguem de la nostra observació, <i>sinó que</i> fem servir altres eines que ens ajudin a objectivar tant com es pugui aquesta valoració.</p> <p>Correcció: Es tracta de <i>no valer-nos</i> només de la nostra observació, <i>sinó que també</i> fem servir altres eines que ens ajudin a objectivar tant com es pugui aquesta valoració.</p>
<p>Cacofonia: repetició de sons iguals o similars que produeix un efecte desagradable.</p>	<p>Original: L'establiment del nou reglament fou, indubtablement, la causa del descontentament general.</p> <p>Correcció: L'<i>entrada en vigor</i> del nou reglament fou, <i>sens dubte</i>, la causa del descontentament general.</p>
<p>Desordre: alteració de l'ordre natural de la frase.</p>	<p>Original: Durant la <i>passada setmana</i>, la connexió al Campus va ser difícil.</p> <p>Correcció: Durant la <i>setmana passada</i>, la connexió al Campus va ser difícil.</p>
<p>Imprecisió lèxica: utilització d'un terme massa genèric en lloc d'un altre de més precís.</p>	<p>Original: <i>Realitzeu</i> les preguntes de l'examen en el termini establert.</p> <p>Correcció: <i>Responeu</i> les preguntes de l'examen en el termini establert.</p>
<p>Inadequació al registre: utilització de mots o expressions correctes en un registre que no els correspon.</p>	<p>Original: No van portar <i>llurs</i> fills a l'escola en protesta de l'acomiadament improcedent del mestre.</p> <p>Correcció: No van portar <i>els seus fills</i> a l'escola en protesta de l'acomiadament improcedent del mestre.</p>
<p>Lexicalització indeguda: reducció incorrecta d'un sintagma a una sola paraula.</p>	<p>Original: <i>Sisplau</i>, deixeu els lavabos tan nets com us ha agradat trobar-los.</p> <p>Correcció: <i>Si us plau</i>, deixeu els lavabos tan nets com us ha agradat trobar-los.</p>
<p>Manca de correlació: ruptura de la relació entre els elements d'una sèrie.</p>	<p>Original: <i>Instruccions</i> per sol·licitar el finançament de la matrícula: a) <i>Documentació</i> necessària. b) <i>Instruccions</i> per emplenar la sol·licitud de finançament. c) <i>Enviar</i> el justificant per correu electrònic.</p> <p>Correcció: <i>Instruccions</i> per sol·licitar el finançament de la matrícula: a) <i>Presenteu</i> la documentació necessària. b) <i>Empleneu</i> la sol·licitud de finançament. c) <i>Envieu</i> el justificant per correu electrònic.</p>

<p>Repetició lèxica: utilització reiterada d'un mot o de mots de la mateixa família lèxica dins una frase o paràgraf.</p>	<p>Original: El punt d'informació <i>s'ha ubicat</i> dins del centre de documentació, <i>ubicat</i> al costat del Departament de Filologia Hispànica.</p> <p>Correcció: El punt d'informació <i>s'ha instal·lat</i> dins del centre de documentació, <i>ubicat</i> al costat del Departament de Filologia Hispànica.</p>
<p>Redundància: repetició de la informació.</p>	<p>Original: L'opinió pública considera <i>més prioritari</i> millorar el servei dels trens de rodalies que construir l'AVE.</p> <p>Correcció: L'opinió pública considera <i>més important</i> millorar el servei dels trens de rodalies que construir l'AVE.</p>
<p>Tautologia: repetició injustificada d'una idea o concepte.</p>	<p>Original: La <i>realització</i> de les gestions <i>es pot fer</i> sense cap limitació horària i independentment de la ubicació geogràfica de l'usuari.</p> <p>Correcció: <i>Les gestions es poden fer</i> sense cap limitació horària i independentment de la ubicació geogràfica de l'usuari.</p>

Actualment, amb la propagació de la lletra impresa que s'ha esdevingut amb l'aparició dels ordinadors, no n'hi ha prou a saber llegir i escriure, sinó que també s'han de dominar els recursos tipogràfics. La **correcció ortotipogràfica** fa referència, entre altres qüestions, a l'ús de majúscules i minúscules, l'aplicació dels diversos tipus de lletra (cursiva, negreta, versaleta) i la disposició dels diferents tipus de text (com ara les notes i les referències bibliogràfiques).

Ampliació de continguts

En aquest àmbit de la tipografia se solen produir alguns errors de manera sistemàtica que, per aquesta mateixa raó, també es poden corregir sistemàticament amb l'opció de l'ordinador *Cerca i substitueix*. Alguns dels errors més habituals són els següents:

- [1] Deixar dos espais entre les paraules en lloc de només un.
- [2] Deixar un espai on no n'hi hauria d'haver cap. Per exemple, després d'obrir o abans de tancar parèntesis, claudàtors, guions, signes d'exclamació i d'interrogació; entre la xifra i el símbol del tant per cent (%) i dels graus centígrads (°C), els quals haurien d'anar enganxats; etc.
- [3] Utilitzar el guió curt en comptes del guió mitjà o llarg.
- [4] Picar un accent (´) quan es vol posar l'apòstrof (').
- [5] Posar cometes baixes en comptes de cometes altes, o viceversa (segons el criteri establert en el manual d'estil).
- [6] Utilitzar les cometes dobles en comptes de la cursiva i el subratllat en lloc de la negreta.

Aquest conjunt de convencions té la finalitat d'estructurar el text per facilitar-ne la lectura. I és que cal tenir present que la disposició formal del text en la pàgina afecta la seva llegibilitat i comprensió. El lector no afrontarà de la mateixa manera un text seguit i atapeït que un text distribuït en diferents paràgrafs i esponjat. En aquest sentit, l'objectiu principal de la tipografia és facilitar la lectura, vetllar per la comoditat del lector. Ha de resultar convencional i invisible per no distreure el lector.

Exemple

La taula següent recull alguns dels aspectes tipogràfics que presenten els errors més comuns que es poden detectar en el procés de correcció. Els termes incorrectes s'indiquen amb un asterisc.

Element	Exemple
Abreviacions	Original: *C./ Diputació, 219 Correcció: C. Diputació, 219 o bé C/ Diputació, 219
Cometes	Original: La filosofia, literalment *"amor a la saviesa", és una ciència que ens ajuda a entendre el món. Correcció: La filosofia, literalment `amor a la saviesa', és una ciència que ens ajuda a entendre el món.
Enumeracions	Original: Instruccions per a la correcció de textos: – seleccioneu la paraula incorrecta. – esmeneu la paraula. – arxiveu el document. Correcció: Instruccions per a la correcció de textos: – Seleccioneu la paraula incorrecta. – Esmeneu la paraula. – Arxiveu el document.
Majúscules	Original: La Universitat és al *Carrer Diputació de Barcelona. Correcció: La Universitat és al carrer Diputació de Barcelona.
Numerals	Original: S'ha celebrat el *VIIIè Congrés Internacional d'Estudis Asiàtics. Correcció: S'ha celebrat el VIII Congrés Internacional d'Estudis Asiàtics.
Tipus de lletra	Original: L'escriptora Mercè Rodoreda és l'autora de * <u>La plaça del Diamant</u> . Correcció: L'escriptora Mercè Rodoreda és l'autora de <i>La plaça del Diamant</i> .

A causa de la dificultat que presenta llegir sobre la pantalla d'un ordinador (està comprovat que llegir en pantalla és al voltant d'un 25% més lent que llegir sobre paper), és aconsellable fer la correcció sobre paper. Per marcar les esmenes i instruccions necessàries en el text, tant si les ha d'introduir la mateixa persona que corregeix com una altra, els correctors professionals utilitzen els **signes de correcció tipogràfica**, amb la finalitat d'agilitar la fase posterior d'introducció d'esmenes.

Un text ha de ser correcte des d'un punt de vista lingüístic, estilístic i ortotipogràfic.

EL PROCÉS DE CORRECCIÓ PROFESSIONAL

Sovint, i sobretot en els casos en què el text ha d'aparèixer publicat (per exemple, una tesi, un article o una comunicació a un congrés), es recorre a un professional de la correcció perquè sigui aquest qui faci el procés de revisió del text. Així, és convenient que l'autor conegui les fases per les quals passarà el seu escrit i quines intervencions es faran en cada una d'elles abans que el text aparegui publicat.

Des del moment que l'autor lliura el material per ser revisat, aquest es veurà sotmès a diferents fases de correcció: en un primer moment es treballarà sobre el text original (correcció d'originals), i durant la composició d'aquest, en les proves que en resulten, és a dir, les galerades (correcció de galerades) i les compaginades (correcció de compaginades).

La **correcció d'originals** és una operació que consisteix a intervenir en un text amb la finalitat, pel que fa a les formes lingüístiques, que estigui d'acord amb la normativa oficial i sigui adequat a la situació comunicativa i, pel que fa a les convencions gràfiques, que vagi d'acord amb les normes d'estil de la institució que el subscriu (és a dir, cal aplicar en lectures successives els diferents tipus de correcció existents: lingüística, estilística i ortotipogràfica).

Tot i que el sistema de treball serà diferent segons si el text es lliura en suport paper o en suport electrònic, les intervencions que caldrà fer seran similars.

Ampliació de continguts

En la correcció d'originals, les actuacions que haurà de realitzar el corrector d'originals seran les següents:

[1] Prospecció del text per detectar-hi les característiques bàsiques, com ara el tema, la terminologia específica, les marques destacades de l'autor (cursives, negretes, etc.), l'aplicació de majúscules, etc.

[2] Intervenció sobre l'original, marcant tot el que s'hagi de corregir. Aquí cal diferenciar el suport en què es lliura el text: si l'original és en paper, les correccions es fan mitjançant els signes de correcció o indicatius (com que el nombre d'esmenes pot arribar a ser elevat, val més marcar-les a l'interior del text, en l'espai interlineal, amb un color que destaquí, preferiblement el vermell). Si el document es lliura en fitxer electrònic, la correcció es pot fer directament sobre la pantalla (mitjançant l'opció de *control de canvis*) o es pot imprimir el document i treballar sobre paper (aquesta decisió, però, dependrà de la complexitat i llargada del text i de la terminologia que s'hi empri).

[3] Anotació de dubtes en fulls a part: d'una banda, els dubtes de comprensió i de contingut que s'han de consultar a l'autor i, de l'altra, els dubtes de les unificacions sistemàtiques que cal fer i les convencions que s'han d'aplicar.

[4] Consulta a l'autor dels dubtes de comprensió i de contingut.

En el cas de lliurar l'original en fitxer electrònic hi haurà també aquestes fases:

- [5] Introducció de les correccions al fitxer electrònic.
- [6] Revisió del text amb el corrector ortogràfic activat.
- [7] Lectura per pantalla i, si convé, lectura en paper de la versió final.
- [8] Enviament del fitxer a la persona encarregada de compondre el text.

La següent fase de correcció és la **correcció de galerades**. Una galerada és una prova de la composició d'un text (sense els elements gràfics que l'integren ni la paginació), abans de la compaginació, que serveix per fer-hi les esmenes o correccions necessàries.

L'objectiu de la correcció de galerades és comprovar que la galerada recull totes les esmenes que s'han fet sobre l'original, comprovació que es duu a terme mitjançant la comparació de tots dos textos.

Ampliació de continguts

En la revisió de galerades és bo observar les **recomanacions** següents: treballar sobre una còpia i conservar l'original, corregir els textos llargs i mínimament complexos sobre paper (més que fer-ho per pantalla) i adquirir la rutina de consultar eines auxiliars, com ara diccionaris i gramàtiques, recursos en línia, obres de referència, etc.

En aquesta fase de la correcció, el professional realitza les tasques següents:

- [1] Comprova que s'han introduït les esmenes marcades en l'original.
- [2] Corregeix els errors no percebuts en la revisió de l'original. Malgrat que la revisió de galerades en principi només consisteix a deixar-les com l'original corregit, és habitual que hi quedin alguns errors no advertits anteriorment.
- [3] Comprova, en cas de textos complexos, les numeracions de totes les parts de l'obra (capítols, epígrafs, etc.) i la correlació correcta de les notes, les crides, les citacions bibliogràfiques, etc.
- [4] Comprova els diferents aspectes tipogràfics rellevants en la composició, com els espais i els interlineats, la partició de mots a final de ratlla, etc.

Els signes que s'utilitzen per a la correcció de galerades són els **signes de crida**.

La darrera fase és la **correcció de compaginades**. Una compaginada és una prova d'un full que ja incorpora els elements gràfics i textuais que l'integren i la paginació. L'objectiu de la correcció de compaginades és comprovar que el full compaginat inclou les esmenes marcades en la galerada. A més, és l'última possibilitat d'esmenar algun error no detectat anteriorment.

Ampliació de continguts

En la correcció de compaginades el corrector fa les tasques següents:

[1] Comprova, mitjançant l'acarament amb les galerades, que en el full compaginats s'han introduït les esmenes marcades en l'etapa anterior.

[2] Revisa la situació i la correspondència de totes les parts del text.

[3] Comprova la coherència en la disposició dels gràfics, fotos, etc.

[4] Comprova que no hi ha errors de compaginació.

Els signes que s'utilitzen per a la correcció de compaginades són els **signes de crida**, els mateixos que es fan servir en la correcció de galerades.

El procés de correcció professional consisteix en una sèrie de lectures successives especialitzades en la detecció de determinats tipus d'error.

ELS MANUALS D'ESTIL

A l'hora de corregir un text es poden plantejar una sèrie de dubtes, que comprenen des d'aspectes purament lingüístics, sobretot pel que fa a les qüestions més conflictives o no resoltes per la gramàtica (com l'ús de *per* i *per a* i l'ús de guionets en els mots compostos), fins a qüestions de caràcter més convencional (l'aplicació de majúscules i dels diferents tipus de lletra) o redaccional (el tractament del destinatari o la tria lèxica).

Per això va sorgir la necessitat, sobretot en les entitats que generen de manera periòdica i col·lectiva un flux important de textos orals i escrits (com ara els mitjans de comunicació, els diferents organismes de l'Administració, les editorials, les entitats i institucions docents i culturals, etc.), de recollir en un document (manual d'estil, llibre d'estil, guia lingüística, etc.) totes aquestes **qüestions que plantegen vacil·lacions** als professionals i usuaris de la llengua perquè no estan subjectes a cap normativa i presenten múltiples possibilitats d'aplicació.

Per donar resposta a aquestes qüestions, les entitats solen proveir-se d'un **manual o llibre d'estil** per tal d'oferir, d'una banda, una imatge coherent i unificada en tots els textos o publicacions redactats per les persones que hi treballen i, de l'altra, una eina auxiliar de treball per vetllar pel bon ús de la llengua.

Ampliació de continguts

En funció de l'activitat pròpia de l'entitat, organisme o institució que disposa d'un manual o llibre d'estil, aquestes obres responen necessàriament a objectius diferents i, per tant, presenten continguts diferents, adequats a les necessitats de la institució que en fa ús.

Els manuals o **llibres d'estil generats en l'àmbit universitari i administratiu** neixen, en general, amb dos objectius principals: d'una banda, definir el model de llengua que cal utilitzar, mitjançant el tractament de les qüestions lingüístiques i gramaticals que generen més errors o que es poden tractar de diferents maneres; i, de l'altra, unificar els aspectes formals de la presentació dels textos, mitjançant el tractament de qüestions convencionals. A més, es dona una importància especial als capítols dedicats als documents de la universitat, per contribuir a l'eficàcia, la unitat

i la bona imatge de la documentació administrativa que s'hi genera.

Per la seva banda, els manuals propis dels **mitjans de comunicació escrits** recullen i concreten pautes d'ús de la llengua per a l'estàndard escrit i normes generals de redacció periodística per transmetre la informació mitjançant un llenguatge eficaç, és a dir, clar, precís, concís i adequat. En tractar-se de l'àmbit de la informació, aquests manuals es caracteritzen per dedicar capítols sencers a parlar del gènere i els registres periodístics i del model de llengua per a la redacció de textos de registres formals.

[1] *Llibre d'estil del diari Avui* (Barcelona: Empúries, 1997).

[2] *Llibre d'estil d'El Periódico de Catalunya* (Barcelona: Ediciones Primera Plana, SA, 2002).

[3] Eusebi Coromina, *El 9 Nou. Manual de redacció i estil* (Vic: Diputació de Barcelona - Eumo Editorial - Premsa d'Osona, 1993, 3a. ed.).

[4] Agència Efe. Català en línia (a la pàgina web de l'Agència EFE).

Els manuals propis dels **mitjans de comunicació orals** són bàsicament manuals de pronunciació i elocució adreçats a locutors de ràdio i televisió i actors de doblatge. Apleguen orientacions lingüístiques i recomanacions sobre la correcció gramatical i prosòdica. Pel que fa als programes de televisió de caràcter informatiu (telenotícies, entrevistes, reportatges, documentals, etc.), s'intenta satisfer les necessitats específiques i habituals de la llengua en l'àmbit de la informació, és a dir, del català estàndard i els seus nivells; pel que fa a les sèries i pel·lícules de producció pròpia o doblades al català, a més, s'intenta cobrir les necessitats del català col·loquial i els seus registres, fonamentals en el doblatge. En tractar-se de registres orals, els capítols dedicats a la fonètica i la morfologia ocupen un lloc preeminent en aquest tipus de manuals, juntament amb capítols dedicats a la sintaxi i al lèxic.

En l'àmbit d'ús de la llengua catalana, s'han de destacar les obres següents:

[1] Televisió de Catalunya, *El català a TV3: llibre d'estil* (Barcelona: Edicions 62, 1995).

[2] Televisió de Catalunya, *Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge* (Barcelona: Edicions 62, 1997).

[3] Josep Lacreu, *Manual d'ús de l'estàndard oral* (València: Universitat de València, 1992, 2a. ed., corregida i ampliada).

Actualment, alguns d'aquests documents d'assessorament lingüístic es caracteritzen pel fet d'haver incorporat les noves tecnologies, la qual cosa permet consultar-los en línia, mitjançant els web dels respectius serveis lingüístics.

En principi, doncs, aquests llibres d'estil no neixen amb la voluntat de transgredir la normativa establerta ni d'ocupar el lloc de l'autoritat legitimada pel que fa a les solucions lingüístiques, sinó que es fan amb l'objectiu de triar, entre totes les formes possibles, les que responen més a la idiosincràsia de la institució.

Exemple

Per exemple, una de les normes generals del *Libro de estilo* del diari *El País* fa aquest advertiment als seus redactors:

Los periodistas han de escribir con el estilo de los periodistas, no con el de los políticos, los economistas o los abogados. Los periodistas tienen la obligación de comunicar y hacer accesible al público en general la información técnica o especializada. La presencia de palabras eruditas no explicadas refleja la incapacidad del redactor para comprender y transmitir una realidad compleja. El uso de tecnicismos no muestra

13
Argumenta és un projecte dels serveis lingüístics de nou universitats catalanes (UB, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV, UOC i UVIC), que han dirigit els serveis lingüístics de la UAB i la UPC.

Els continguts d'Argumenta estan subjectes a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 de Creative Commons.

necesariamente unos vastos conocimientos sino, en muchos casos, una tremenda ignorancia.

Els manuals d'estil són una eina de consulta pràctica per resoldre qüestions que habitualment plantegen dubtes a l'hora d'escriure.

EL CORRECTOR ORTOGRÀFIC DEL PROCESSADOR DE TEXTOS

L'aparició de les noves tecnologies ha permès la incorporació d'un ampli ventall d'eines i recursos que han contribuït a agilitar la feina dels professionals de la llengua pel fet de poder disposar de manera gairebé immediata d'una gran quantitat d'informació (correctors ortogràfics, diccionaris en línia, accés a bases de dades lingüístiques, correu electrònic, llistes de distribució especialitzades, etc.).

El **corrector ortogràfic del processador de textos** revisa automàticament l'ortografia i la gramàtica mentre s'escriu; indica amb un subratllat ondulat de color vermell els possibles errors ortogràfics i amb un subratllat ondulat de color verd els possibles errors gramaticals. També permet utilitzar un diccionari de sinònims i crear un diccionari personalitzat.

Cal tenir molt present, però, que en escriure es poden produir diversos tipus d'error (ortogràfics, morfològics, sintàctics, semàntics, terminològics i tipogràfics), per la qual cosa el procés de correcció no es pot reduir a la simple activació del corrector ortogràfic del processador de textos. Un corrector, per molt que es millori, mai no podrà suplir el coneixement insuficient de la llengua i, consegüentment, reparar totes les insuficiències d'un escrit. Tanmateix, tot i les limitacions que presenta, el corrector és un bon assistent de treball tant per al redactor com per al corrector de textos.

Exemple

Així, doncs, una part de la tasca de correcció es pot deixar a càrrec del corrector del processador de textos, el qual permet detectar errors com els següents:

Una deles avantatjes que tenen els nous membres de l'associacio es poder accedir a tota una sèrie de biblioteques universitàries i demanar llibres i documents en préstec, —com si hi fosin usuaris—, així com a altres infraestructures.

Els errors que detecta el corrector són del tipus següent:

- De **lletres i paraules** (*deles, *avantatjes, *fosin...)
- D'**accentuació** (*associacio, *prèstec...)
- Altres **errades** (*accedir, *biblioteques...)

Cal tenir present, però, que no es tracta d'un sistema infal·libre i que té un seguit de limitacions que no li permeten detectar tot el que és incorrecte. Per tant, tot i que és de gran ajuda tenir el corrector ortogràfic activat mentre s'escriu, cal tenir en compte que aquesta eina no detecta tots els errors, sinó solament paraules mal escrites, i no sempre.

Ampliació de continguts

El corrector ortogràfic només és capaç de reconèixer les paraules que hi ha recollides en el seu diccionari intern i, si s'ha creat, en el glossari personalitzable. Per tant, el corrector ortogràfic no es detindrà en cap d'aquestes paraules recollides en el seu inventari, encara que l'ús que se'n faci en alguns casos sigui incorrecte.

Per tant, la utilització del corrector ortogràfic presenta **algunes limitacions**, relacionades bàsicament amb les paraules parònimes, les homòfones, les que porten accent diacrític o les que tenen distinta ortografia, mots singulars amb la desinència de plural... Tot seguit es detallen aquestes limitacions.

El corrector ortogràfic no distingeix les **paraules parònimes** (paraules que s'escriuen i es pronuncien de forma semblant, però que tenen significats diferents). Si en escriure una paraula es comet un error i s'escriu en lloc seu una paraula parònima, el corrector no l'assenyala com a errònia, perquè forma part del seu inventari de paraules.

Exemples

A l'estiu treballa de *depenent (-> dependent) en una sabateria.
Els seus pares viuen a Vila de Cans (-> Viladecans).
Necessita practicar l'*addició (-> addició) i la *subtracció (-> sostracció).

El corrector ortogràfic tampoc distingeix les **paraules homòfones** (paraules que es pronuncien igual però que s'escriuen de forma diferent i tenen diferent significat).

Exemples (vàlids per a la varietat oriental del català)

Caldrà *beure (-> veure) quanta gent assistirà a l'acte.
Pensa amb (-> en) la Pilar.

Una altra limitació que presenta el corrector ortogràfic és el fet que no distingeix les paraules que porten **accent diacrític** (accent que s'utilitza per diferenciar paraules que tenen la mateixa forma però diferent significat o diferent funció gramatical).

Exemples

*Dona (-> Dóna) la *ma (-> mà) al teu germà.
Si *venen (-> vénen) tots quatre, no hi cabrem.
Saps *que (-> què) es va acordar a la reunió d'ahir?
L'obra en *que (-> què) ha basat el seu estudi encara és inèdita.

El corrector ortogràfic tampoc no valida les **expressions amb distinta ortografia** segons la funció que fan; en aquestes circumstàncies considera vàlides ambdues formes, independentment de la funció que tenen en cada cas concret.

Exemples

No vindran *per què (-> perquè) tenen feina.
Saps *perquè (-> per què) no hi van anar?

En el cas dels termes que canvien de significat segons si s'escriuen **amb una sola paraula** o **amb més d'una**, el corrector ortogràfic també esdevé ineficaç.

Exemples

Van decidir tots dos *a l'hora (-> ahora) que era el moment de marxar.
*Sinó (-> Si no) comença a ploure, sortirem a fer un vol.

Hi ha altres casos en què el corrector ortogràfic es manifesta poc útil. Per exemple, no indica si un terme ha de ser utilitzat en plural o en singular o no pot determinar quin ha de ser el gènere dels substantius i dels mots (articles i adjectius) que l'acompanyen.

Exemples

El conferenciant va fer una *anàlisis (->anàlisi) molt acurada de l'obra.
Va obrir un *parèntesis (-> parèntesi) en el seu parlament per explicar un cas pràctic.
La fàbrica està situada *a les afores (-> als) de la ciutat.
Ens van servir *uns (-> unes) postres *exquisits (-> exquisides).

Així mateix, cal tenir en compte que, a més de marcar com a incorrectes termes incorrectes, el corrector ortogràfic pot marcar com a incorrectes termes correctes. I això succeeix perquè aquests termes no apareixen recollits en el seu diccionari intern. És el cas de formes verbals, paraules prefixades i compostes, tecnicismes, paraules d'altres llengües, noms propis, gentilicis i neologismes, entre altres.

Exemple

El corrector del processador segurament detectaria els mots que apareixen en negreta:

Tenen una **diplomatura** en Ciències Econòmiques.
Per sopar ens va preparar una **fondue**.
El **cardamom** és una llavor amb propietats culinàries.
Aquest dubte el resoldrà a la gramàtica de **Pompeu Fabra**.
Han obert el termini de **preinscripció** dels cursos.
La seva amiga és **quebequesa**.
Per tenir accés a la **miniaplicació** cal tenir instal·lat el programa.

La tasca de correcció no pot ser substituïda per la simple activació del corrector ortogràfic del processador de textos, però aquest hi ajuda.

Argumenta és un projecte dels serveis lingüístics de nou universitats catalanes (Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Girona, Universitat de Lleida, Universitat Rovira i Virgili, Universitat Oberta de Catalunya i Universitat de Vic), que han dirigit els serveis lingüístics de la Universitat Autònoma de Barcelona i de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Argumenta ha tingut el suport de la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Educació i Universitats i la col·laboració de la Secretaria de Política Lingüística del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya.

La unitat 8 d'Argumenta ha estat elaborada per Lluïsa Vallmanya Cucurull. L'edició d'aquesta unitat s'ha tancat al setembre de 2006.

Si voleu citar aquest material podeu fer-ho de la manera següent:

Serveis lingüístics de la UB, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV, UOC, UVIC. *Argumenta* [en línia]. Barcelona: setembre 2006 [Data de consulta: dd-mm-aa]. Unitat 8. Vull corregir un text i traduir-lo. Disponible a: <<http://www.uab.cat/servei-llengues>>.